

fast ved Selveje, saa er det af afgørende Betydning, at Landbrugets Kreditforhold endelig faa en radikal Omordning, thi den nuværende Ordning af Landbrugets Kreditforhold fører i Virkeligheden bort fra Selveje. Efter at vi havde begaaet den Mærkelighed at ophæve den første Statsprioritet, som vi i Grundskatten havde i Ejendommene, have vi altsaa paa den ene Side arbejdet os væk fra offentligt Eje, altsaa arbejdet i Retning af forøget Selveje, men paa den anden Side have vi — ved at tillade Kreditforeningernes uhyre lange Amortisationstider og ved at komme ind paa en Udvikling, hvor Kreditforeningsobligationerne i stigende Grad gaa til Udlandet — arbejdet i den modsatte Retning, saaledes at danske Jordbrugere i stigende Omfang ere en Slags Fæstere for tyske og franske Kapitalister. Hvis virkelig Problemet om Selveje skal løses paa en saadan Maade, at det stemmer overens med selve Ideen, maa der derfor ske en gennemgribende Reform af Landbrugets Kreditforhold. Vi maa formodentlig paa den ene eller anden Maade sørge for at stoppe selve Forgældningsretten og navnlig forhindre — og ad den Vej er man allerede begyndt at skride frem i Tyskland —, at Jordejendommene blive belastede med, hvad man kan kalde for Arvesynden, med andre Ord, med de Prioriteter, som skrive sig fra Arveskifte, idet de Brødre og Søstre, som ikke faa Jorden, i Stedet for faa Lov til at have Prioriteter i Gaarden, eller med Resten af Købesummerne, der ligeledes i stigende Omfang faa Lov til at staa i Jordejendommene. Alt dette har paa mange Maader Farer, men navnlig den Fare, at det undergraver Selvejet, idet Sønnen bliver ved at wirtschafte, som Faderen gjorde, endskønt han maaske kun ejer en Fjerdedel af, hvad Faderen ejede; man arbejder ved en fuldstændig fri og uhindret Kreditordning, som vi i Virkeligheden have, saaledes, at man underminerer det Selveje, som man endnu stadig vil opretholde, og saaledes, at det til syvende og sidst vil blive udelukkende en Skaaltalefrase.

Af de anførte Grunde er det fuldstændig rigtigt, at dette Øjeblik er mere egnet end noget til at tage hele dette store samfundsvigtige Problem op til en alsidig Drøftelse, men Betingelsen for, at denne Drøftelse kan blive frugtbar, maa da være den, at Drøftelsen ogsaa virkelig bliver alsidig. Men det forekommer mig, at i saa Henseende er det ikke lykkedes at skabe noget fyldestgørende, i alt Fald

ikke noget fuldt ud fyldestgørende, ved det Forslag, som den højtærede Landbrugsminister har forelagt. Problemet er saa stort og omfattende, at selv om Kommissionen skulde beskæftige sig først med en ny Lovgivning vedrørende Landbrugets Kreditforhold, fordi der allerede bag ved det skjuler sig hele det store Spørgsmaal om Besiddelsesmaaden — jeg siger altsaa, hvis Kommissionen udelukkende skulde beskæftige sig med dette ene Spørgsmaal, vilde den dog ikke være i Stand til at magte det. Det er i det hele taget et Spørgsmaal, som ikke let magtes af 15 Mænd, naar oven i Købet af disse 15 de 8 skulle være Rigsdagsmænd. De fagkyndige, som skulle sidde i en saadan Kommission og klemmes inde mellem 8 Rigsdagsmænd paa den ene Side og Juristerne paa den anden Side, ere min Sandten godt hjulpe. Vi trænge paa dette Punkt som overalt i Verden til geniale nye Tanker. Jeg ved nu ikke, om vi her i Rigsdagen skulde være Indehavere af saadanne geniale nye Tanker, men hvis altsaa de 8 Rigsdagsmænd allerede ere i Besiddelse af disse geniale Tanker, hvorfor saa forholdt deres Kolleger dem her? Hvorfor skulde de absolut i Kommission, inden man faar dem at vide?

Det, som det efter min Formening gælder om, er for det første, at man ogsaa indenfor de Medlemmer, Rigsdagen skal vælge, faar saa fyldig en Repræsentation som muligt, og ikke mindst, at man i denne Kommission faar Lejlighed til at have alle mulige Slags sagkyndige, som kunne have nationaløkonomisk Indsigt, hvormed jeg ikke alene mener, ja, end ikke særlig mener teoretisk, men ogsaa praktisk nationaløkonomisk Indsigt. Er der nogen Kommission, om hvilken det ikke gælder, at den ikke maa arbejde tungt og derfor skal være lille, saa er det denne, thi det er ikke en Kommission, som skal sidde og lave et nemt lille Forslag, som om en 14 Dages Tid eller 3 Uger skal forelægges, for saa bliver det det rene Makværk. Disse store Spørgsmaal løses dog ikke af 8 Rigsdagsmænd sammen med 7 andre i Løbet af ganske kort Tid, hvis det skal have virkelig Betydning, og det synes mig klart, at det netop er den højtærede Landbrugsministers Tanke — det er den, jeg hilser med Glæde —, og vil man altsaa Maalet, maa man efter min Formening ogsaa ville Midlerne og ville bidrage til at gøre denne Kommission saa fyldig som muligt. Det kommer nemlig aldeles ikke an paa, om den arbejder